

Manifestări ale nedreptății spațiale în locuire – o privire sintetică în contextul cercetării RELOCAL

Enikő Vincze

**Inegalități spațiale și locative, dezvoltare teritorială
și efectele acestora asupra comunităților rome din România,
Atelier de Lucru, București, 30.01.2019**

Concepte cheie RELOCAL interconectate

Spațialitate

**Justiție
socială/
spațială**

**Dezvoltare
sustenabilă**

**Coeziune
teritorială**

Solidaritate

**Localism/
regionalism**

Studiile de caz RELOCAL - România

Modelele de dezvoltare propuse în strategiile de la nivel local, de la nivelul zonelor metropolitane, de la nivel județean, regional și național se încadrează în tendința dominantă a politicii de dezvoltare teritorială susținută de UE și organizații internaționale de dezvoltare precum Banca Mondială (modelul dezvoltării policentrice, poli de creștere, orașe competitive, orașe magnet, dezvoltare plasată pe responsabilitatea comunității locale)

Măsurile guvernamentale implementate prin programele de dezvoltare care țintesc reducerea disparităților teritoriale în România nu sunt suficiente față de gradul înalt al inegalităților spațiale create și prin politicile economice neoliberales.

Proiectele cu dimensiuni sociale implementate în urma unor competiții pentru finanțare cu scopul reducerii sărăciei și excluziunii sociale, nu au puterea să genereze schimbări sustenabile față de efectele unei economii politice care produce inegalități sociale, economice și teritoriale.

Manifestarea nedreptății spațiale și locative	Localitatea la intersecția mai multor nivele și strategii teritoriale de dezvoltare	Acțiunea	Structura organizațională - implementare	Sursă de finanțare
Segregare teritorială în zonă poluată (locuire semi-informală, relocări după evacuări forțate) în oraș dezvoltat	Cartierul Pata Rât Cluj-Napoca (+ Pol de Creștere) Zona Metropolitană Cluj Județul Cluj Regiunea de Dezvoltare N-V	Proiectul Pata Cluj: desegregare	Agenția de Dezvoltare Intercomunitară ZMC	Proiecte norvegiene pre-definite pentru combaterea sărăciei
Locuire informală în periferie de pe lângă rampa de gunoi (relocare în anii 1960, sistematizare socialistă)	Cartierul Mălin Codlea Zona Metropolitană Brașov (+ Pol de Creștere Brașov) Județul Brașov Regiunea de Dezvoltare N-V	Proiectul Mălin: legalizare	NGO din Făgăraș și Primăria Municipiului Codlea	Programul de finanțare ANR privind legalizarea așezămintelor informale
Zonă urbană sub-dezvoltată infrastructural într-un oraș dezvoltat	Cartierul Plumbuita Sectorul 2 București Județul București-Ilfov Regiunea de Dezvoltare Buc-Ilfov	Plan Integrat de Dezvoltare Urbană – regenerare urbană	Primăria Sectorului 2, București	Program Operațional Regional
Zonă rurală dezavantajată (fostă zonă minieră)	Baia Sprie Zona Metropolitană Baia Mare (+Pol de Creștere Baia Mare) Județul Maramureș Regiunea de Dezvoltare N-V	Programul Mara Natur – regenerare economică rurală	Grup de Acțiune Locală	Programul LEADER pentru dezvoltare rurală

Întrebările cercetării RELOCAL

Întrebarea centrală:

poate localul sau abordarea localizată (*place-based approach*) să soluționeze problemele nedreptății sociale și teritoriale?

- ▶ Cum se înțeleg inegalitățile teritoriale respectiv nedreptatea spațială la nivel local?
- ▶ În ce măsură este localul competent și capabil să soluționeze cauzele acestor inegalități?

Care sunt:

- ▶ structurile instituționale și
- ▶ mecanismele guvernării teritoriale, prin care se gestionează fenomenul inegalităților teritoriale și al nedreptății spațiale?

Acțiuni locale care își propun reducerea inegalităților teritoriale și ale nedreptății spațiale prin politici, proiecte, strategii, programe

- ▶ Cum se organizează la nivel local diverse grupuri de interese pentru a pune pe agenda locală problema nedreptății spațiale și a inegalităților teritoriale?
- ▶ Ce rezultate produc acțiunile autonome ale acestor grupuri? Pot ele să inducă schimbare la nivel local și mai mult, să aibă impact la nivele mai înalte?

Concluzii

Abordarea RELOCAL	Termeni folosiți în politicile naționale, în strategii de dezvoltare locale și/sau în discursul actorilor instituționali	Înțelegere alternativă propusă de echipa RELOCAL România
<p>Nedreptate spațială: (după Soja, 2010) = distribuirea inechitabilă în teritoriu a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - resurselor apreciate social ca fiind importante pentru un trai demn și adecvat - oportunităților de a folosi aceste resurse <p>Nedreptate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Distributivă (se poate îmbunătăți prin politici ale bunăstării) -Procedurală (se poate îmbunătăți prin asigurarea participării largi la luarea deciziilor) <p>Spațiul este factor activ al producerii inegalităților sociale.</p> <p>Spațiul rezidențial privat produce efecte negative asupra oportunităților pe care le au oamenii și în alte domenii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezechilibre regionale • Întârziere în dezvoltare • Regiuni mai puțin dezvoltate • Acces inegal la resurse • Diferențe în dezvoltare • Disparități teritoriale • Marginalizare • Excluziune • Comunități defavorizate • Grupuri vulnerabile <p>Aceste fenomene sunt efectele secundare inevitabile ale dezvoltării și ale economiei de piață bazată pe competiție care distribuie resursele sociale după merit.</p> <p>Cauza acestor fenomene se află în ‘natura’ teritoriilor și/sau oamenilor care locuiesc acolo.</p> <p>Sărăcia care rezultă din aceste fenomene sau se asociază cu ele, poate fi redusă prin proiecte dedicate combaterii sărăciei.</p>	<p>Politizarea conceptului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedreptatea spațială rezultă din dezvoltarea inegală caracteristică capitalismului (capitalul se investește acolo unde poate să facă profit). - Inegalitatea/nedreptatea nu este un fenomen ce ține de moralitate, ci de inegalități și relații de putere (dominare, exploatare, integrare adversă). - Inegalitatea/nedreptatea este un rezultat al deciziilor politice ce servesc interesele economice ale claselor dominante. - Politica socială nu se face (doar) prin proiecte. <p>Manifestările nedreptății spațiale în România se creează în contextul transformării socialismului existent în capitalism neoliberal.</p> <p>Dezvoltarea inegală fiind creată de factori care depășesc societatea locală, în condițiile în care statul investește tot mai puțin în vederea reducerii inegalităților, proiectele locale nu pot acționa asupra cauzelor care le (re)produc în mod sistemic.</p> <p>Locuirea stă în centrul inegalităților teritoriale: distribuirea inegală a locuințelor adecvate conduce la formarea unor zone de locuire caracterizate de deprivare și nesiguranță.</p> <p>Nu spațiul în sine produce inegalitățile, la rândul său spațiul rezidențial privat fiind produs al unor factori economici și politici (economiei politice).</p>

Nedreptăți teritoriale și locuire

- Formarea unor zone marginalizate caracterizate prin condiții sărace de locuire și nesiguranță locativă
- Segregarea teritorială care cumulează dezavantaje multiple (distanțe geografice, lipsă transport în comun, sub-dezvoltare infrastructurală, mediu poluat, stigmatizare și rasializare)
- Evacuare din zone care trec prin regenerare urbană și prezintă interese de dezvoltare imobiliară
- Lipsă de investiții din partea guvernărilor locale în dezvoltarea zonelor marginale, neinteresante din punctul de vedere al dezvoltării imobiliare
- Lipsă de investiții în realizarea de locuințe sociale care ar putea asigura condiții decente de locuire (și) pentru categoriile sociale cu venituri reduse și care locuiesc azi în condiții inadecvate și nesigure
- Constrângerea economică și administrativă a persoanelor cu venituri reduse de a recurge la 'soluția' locuirii informale caracterizate de nesiguranță și condiții improprii